

VIII. TASHQI IQTISODIY ALOQALAR

Mamlakatimizda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar xorijiy davlatlar bilan savdo aloqalarining jadal o‘shishiga xizmat qilmoqda. Xususan, mamlakatning eksport salohiyatini oshirish bo‘yicha qabul qilingan qarorlar mahalliy kompaniyalarga tashqi bozorlarda ko‘proq tajriba orttirishga imkon beradi. Pirovardida ular jahon savdosida raqobatdosh ustunlikka ega bo‘ladi.

Respublikada bu borada so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan eksportni rag‘batlantirish, importni optimallashtirish va umuman olganda tashqi savdo muvozanatini ta‘minlash maqsadida amalga oshirilgan chora-tadbirlar natijasida, 2023- yil yanvar-iyun oylarida respublikaning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 233,6 mln. AQSH dollariga yetdi va 2022-yilning yanvar-iyun oyiga nisbatan 57,3 mln. AQSH dollariga yoki 80,3 % ni tashkil etdi.

TASHQI SAVDO AYLANMASI (yanvar-iyun, mln. AQSH dollari)

Tashqi savdo aylanmasi

2023- y.: **233,6** 80,3 %

(2022- y.: 290,9)

Saldo

2023- y.: - 34,0 (2022 y.: - 73,9)

Eksport

2023- y.: **133,8** 76,0 %

(2022- y.: 176,1)

Tovarlari: 133,3

Xizmatlari: 0,5

Import

2023- y.: **99,8** 86,9 %

(2022- y.: 114,8)

Tovarlari: 90,3

Xizmatlari: 9,5

Qoraqalpog‘iston Respublikasining MDH mamlakatlari bilan tashqi savdo aylanmasi 2023- yil yanvar-iyun holatiga ko‘ra, 233,6 mln. AQSH dollarini tashkil etdi. Shundan eksport 133,8 mln. AQSH dollariga yetgan bo‘lsa, import 99,8 mln. AQSH dollari qiymatida qayd etildi.

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING MDH DAVLATLARI BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI (2023- yil yanvar-iyun, mln. AQSH dollari)

<p>Rossiya TSA – 34,2 Eksport – 16,8 Import – 17,4</p> 	<p>Qozog‘iston TSA – 30,9 Eksport – 13,0 Import – 17,9</p>
<p>Qirg‘iz Respublikasi TSA – 2,4 Eksport – 0,2 Import – 2,2</p> 	<p>Belarus TSA – 5,3 Eksport – 0,1 Import – 5,2</p>
<p>Tojikiston TSA – 0,8 Eksport – 0,8 Import – 0,0</p> 	<p>Ukraina TSA – 0,3 Eksport – 0,2 Import – 0,1</p>
<p>Turkmaniston TSA – 0,9 Eksport – 0,2 Import – 0,7</p> 	

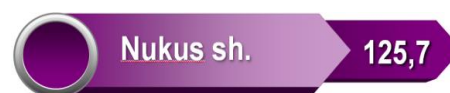
Qoraqalpog‘iston Respublikasining MDH mamlakatlari bilan tashqi savdo aylanmasining eng yuqori hajmlari Rossiya 34,2 mln, Qozog‘iston 30,9 mln hamda Belarus Respublikasi 5,3 mln bilan qayd etildi

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING
TUMANLAR KESIMIDA TASHQI SAVDO AYLANMASI
*(2023- yil yanvar-iyun)**

	Hajm Mln. AQSH dollari	O‘shish sur‘ati, % da	Ulushi, % da
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	233,6	80,3	100,0
Nukus shahri	125,7	73,8	53,8
<i>tumanlar:</i>			
Amudaryo	10,2	212,0	4,4
Beruniy	5,8	44,6	2,5
Bo‘zatov	0,8	102,9	0,3
Qorao‘zak	5,7	24,1	2,4
Kegeyli	3,5	68,1	1,5
Qo‘ng‘irot	6,8	165,6	2,9
Qonliko‘l	9,6	139,8	4,1
Mo‘ynoq	12,3	79,9	5,3
Nukus	4,1	187,0	1,8
Taxiatosh	9,6	79,9	4,1
Taxtako‘pir	0,5	36,7	0,2
To‘rtko‘l	16,3	99,1	7,0
Xo‘jayli	6,3	179,4	2,7
Chimboy	8,3	196,5	3,5
Shumanay	2,6	752,6	1,1
Ellikqal‘a	5,4	78,8	2,3

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

Respublika tashqi savdo aylanmasi tarkibida eng yuqori ulushni Nukus shahri 53,8 % ulush bilan 66,6 mln. AQSH dollarini, eng quyi ulushni esa Taxtako‘pir tumani 0,1 % ulush bilan 0,2 mln. AQSH dollarini tashkil etdi

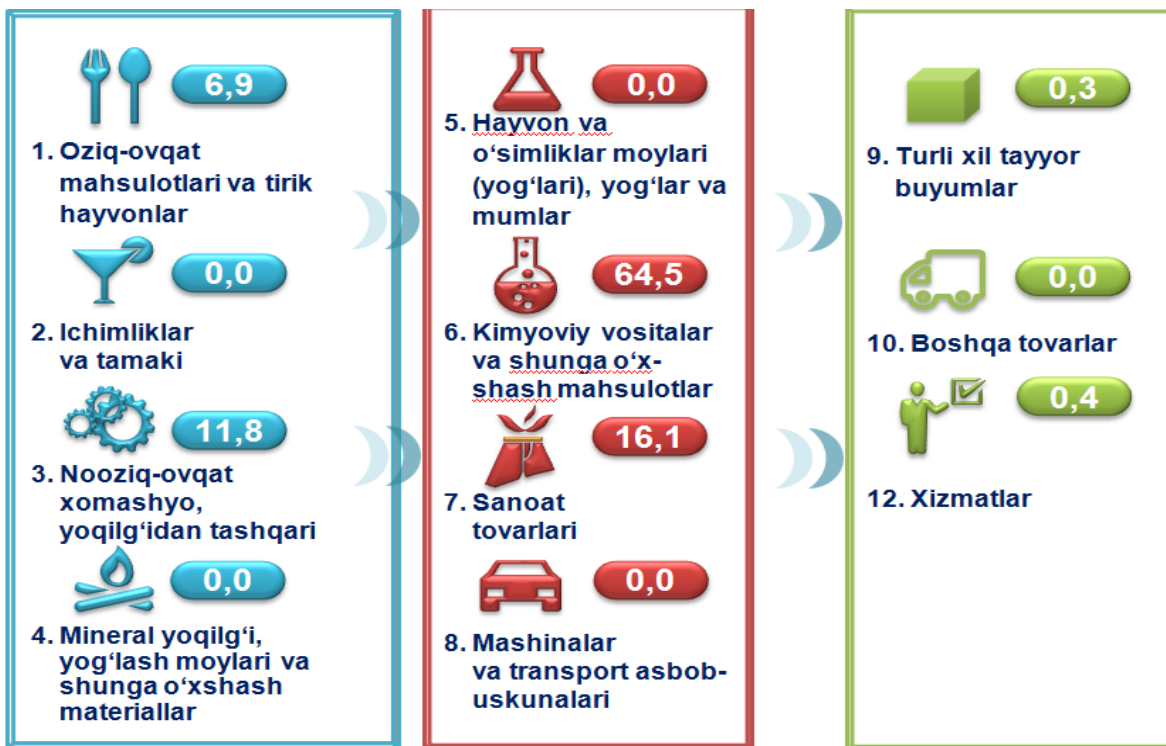

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING EKSPORTI

Xalqaro iqtisodiy aloqalarning rivojlanishi eksportning barqaror o‘shishiga ko‘maklashadi va bu o‘z navbatida ma’lum natijalarga erishish uchun zamin yaratadi. Mamlakatning eksport salohiyatini oshirish, eksportyorlarni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash, eksportbop mahsulotlar nomenklaturasini kengaytirish maqsadida amalga oshirilgan islohotlar natijasida eksportyorlar soni 132 taga yetdi va ular tomonidan 133,8 mln. AQSH dollari (*nomonetar oltindan tashqari*) qiymatidagi (2022- yilning mos davriga nisbatan 76,0 % ni tashkil etdi) tovar va xizmatlar eksport qilinishi ta’minlandi.

XSST* BO‘YICHA EKSPORT TARKIBI (2023- yil yanvar-iyun, ulushi % da)

Qoraqalpog‘iston Respublikasida tovarlar tashqi savdosi statistik ko‘rsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat tovar nomenklaturasi (keyingi o‘rinlarda TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (keyingi o‘rinlarda – XSST) ishlatiladi. Bu o‘z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarni XSST bo‘yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o‘rtasida o‘tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING
TUMANLAR KESIMIDA EKSPORTI

(2023- yil yanvar-iyun)*

	Hajm Mln. AQSH dollari	O‘shirish sur‘ati, % da	Ulushi, % da
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	133,8	76,0	100,0
Nukus shahri	85,8	66,0	64,1
<i>tumanlar:</i>			
Amudaryo	7,6	208,6	5,7
Beruniy	3,5	49,1	2,6
Bo‘zatov	0,6	114,5	0,5
Qorao‘zak	0,7	99,4	0,5
Kegeyli	2,8	79,5	2,1
Qo‘ng‘irot	3,0	294,1	2,2
Qonliko‘l	8,7	129,9	6,5
Mo‘ynoq	3,3	91,2	2,5
Nukus	2,3	182,2	1,7
Taxiatosh	1,7	48,1	1,3
Taxtako‘pir	0,3	24,7	0,2
To‘rtko‘l	2,6	69,9	1,9
Xo‘jayli	0,7	57,6	0,5
Chimboy	3,5	127,2	2,6
Shumanay	2,6	745,8	1,9
Ellikqal‘a	4,2	79,5	3,1

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

Respublika eksporti tarkibida eng yuqori ulushni Nukus shahri 66,0 % bilan 85,8 mln. AQSH dollarini, eng quyi ulushni esa Taxtako‘pir tumani 24,7 % bilan 0,3 mln. AQSH dollarini tashkil etdi.

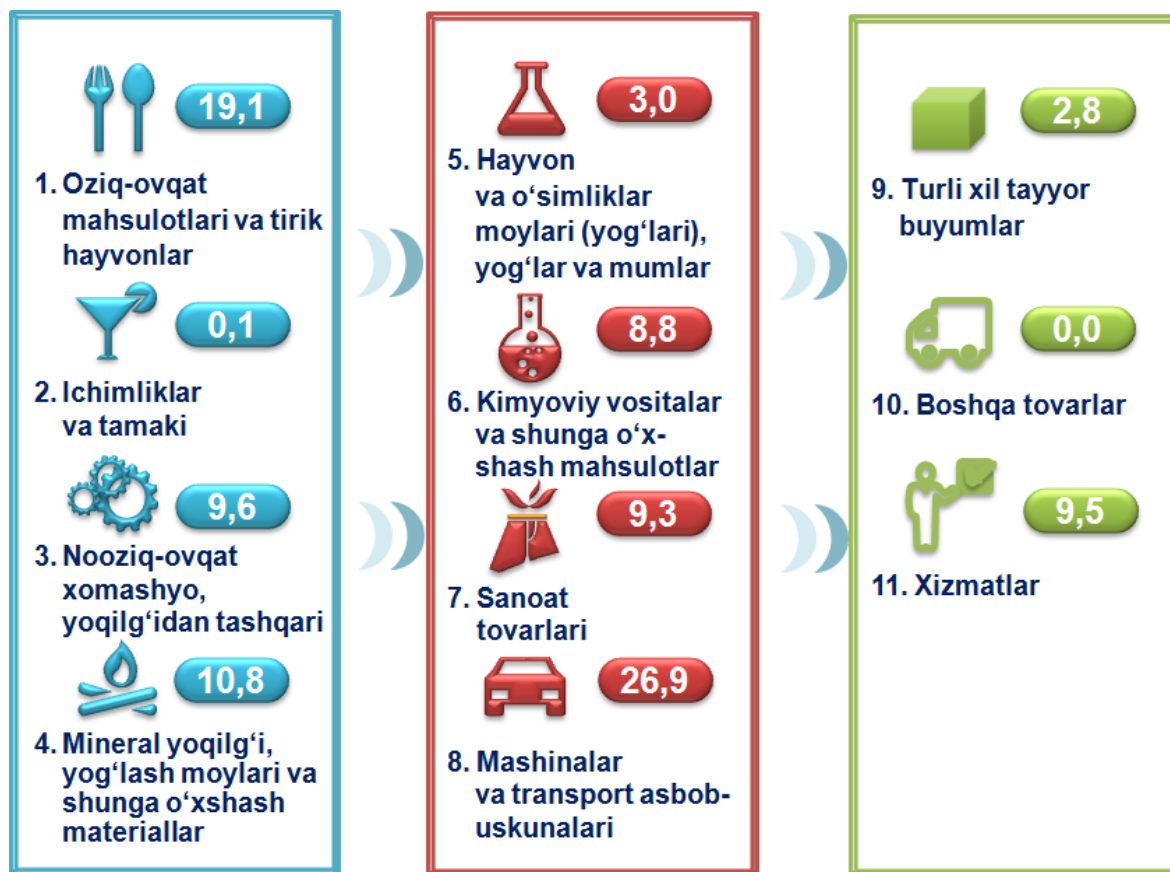
QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING IMPORTI

2023- yilning yanvar-iyun oylarida import hajmi 99,8 mln. AQSH dollarini va 2022- yilning mos davriga nisbatan 86,9 % ni tashkil etdi. Import tarkibida eng katta ulush, mashinalar va transport asbob-uskunalari (26,9 %), sanoat tovarlari (9,3 %) hamda kimyoviy vositalar va shunga o‘xshash mahsulotlar (8,8 %) hisobiga to‘g‘ri keldi.

XSST BO‘YICHA IMPORT TARKIBI

(2023- yil yanvar-iyun, ulushi, % da)

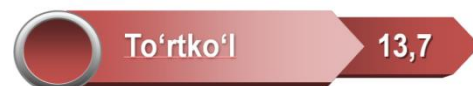
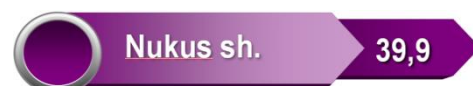
Tovarlar importi dinamikasi tahliliga ko‘ra, 2023- yilning yanvar-iyun oylarida import qilingan tovarlar hajmi, o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 99,8 mln. AQSH dollarini tashkil etdi. Xizmatlar importi esa 9,5 mln. AQSH dollariga yetdi.

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING
TUMANLAR KESIMIDA IMPORTI

(2023- yil yanvar-iyun)

	Hajm Mln. AQSH dollari	O‘shish sur‘ati, % da	Ulushi, % da
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	99,8	86,9	100,0
Nukus shahri	39,9	99,3	40,0
<i>tumanlar:</i>			
Amudaryo	2,6	222,4	2,6
Beruniy	2,3	39,1	2,3
Bo‘zatov	0,2	77,9	0,2
Qorao‘zak	5,0	21,8	5,0
Kegeyli	0,7	43,8	0,7
Qo‘ng‘irot	3,8	123,4	3,8
Qonliko‘l	0,9	487,6	0,9
Mo‘ynoq	9,0	76,4	9,0
Nukus	1,8	193,4	1,8
Taxiatosh	7,9	93,3	7,9
Taxtako‘pir	0,2	179,9	0,2
To‘rtko‘l	13,7	107,6	13,7
Xo‘jayli	5,6	240,7	5,7
Chimboy	4,8	323,7	4,8
Shumanay	0,0	2 020,4	0,0
Ellikqal‘a	1,2	76,5	1,2

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

Respublika importi tarkibida eng yuqori ulushni Nukus shahri 40,0 % bilan 39,9 mln. AQSH dollarini, eng quyi ulushni esa Bo‘zatov tumani 77,9 % bilan 0,2 mln. AQSH dollarini tashkil etdi.